

Äşgar bolan syr / nowella

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Medisina, Sözler, Türkmen dili

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Äşgar bolan syr / nowella

ÄŞGÄR BOLAN SYR

1969-njy ýylyň gyşy ir düşdi. Bazarda balyk gowuryp satýanlaryň gazanyndan asmana göterilýän buguň ýakymly ysy golaýyna baran adamyň işdäsini açyp goýberýärdi. Nazar aýalynyň sargamagy boýunça günortanlyk nahar üçin gowrulan balyk alyp gitmekçi bolup şol ýeresowuldy. Balyk gowurýanlaryň hatarynyň başyndaky aşpez aýal çolpusyny gazana salyp, gyzaryp bişen balyklary süzüp alyp durşuna:

– Geliň, geliň, täzeje balyk-diýip, hyrydar çagyryýardy hem-de golaýyndaky stolda balyklary arassalap, bölekläp duran gyza-Tizräk gymylda, gazanda balyk tükenip barýa!-diýip, azgyrylýardy. Buz ýaly balygy arassalamakdan elleri çym gyzyl bolan, özüde üşemekden galdyrap duran gyz kimdendir haraý isleýän ýaly töweregine garanjaklaýardy.

Nazaryň ol gyza rehimi inip, seredeninde onuň gözleri «Meni bu zulumdan gutaryň» diýýän ýaly delminip bakdy. Nazar aljak balygyny çekdirip durka aşpez aýaldan sorady:

-Bu gyz kimiňiz bolýa?

-Goňşymyň gyzy. Özi iş sorap geldi. Bir aýdan bär şu ýerde. Emma işi oňaranok. Görýäňiz-ä digdirekläp durşuny.

Nazar balygyny alyp gitdi. Ol öýlerine barýança-da, baryp balyk iýip otyrka-da ýaňky gyz gözünüň öňünden gitmedi. Oňa ýüregi gyýyldy durdy. Aýaly onuň tukatlanyp oturanyny görüp sorady:

-Nazar, çto staboý?

Onuň aýaly rusdy. Ol türkmen dilini suwarabilse-de, käte ene dili biygtyýar diline geläýärdi. Nazar hem aýaly bilen esasan türkmençe gepleşe-de käte rusça sözleri dilinden sypdyraýardy. Olaryň tanyşyşlary, maşgala guruşlary tötänlikde, täsin bir ýagdaýda bolupdy. Nazar Aşgabatda

lukmançylyk institutyny tamamlap, bir ýyl işländen soň Moskwa aspirantura gidipdi. Ol ýerde dissertasiýa gorap, medisina ylymlarynyň kandidaty bolup gaýdypdy. Özi-de Moskwadan diňe ylmy dereje däl, Nadežda atly görmegeý rus gyzyny-da alyp gaýdypdy. Nadýanyň Nazar bilen tanyşmagyna-da onuň türkmençe bilýänligi sebäp bolupdy. Nazar bir güni metroda bir ildeşi bilen gürleşip barýardy. Olaryň golaýynda oturan owadan rus gyzy türkmençe sözleri eşidip:

-Be, Moskwada-da türkmenler köpow-diýdi.

Nazar arassa türkmençe geplän bu owadan gyza bilesigelijilik bilen garap:

-Türkmen dilini siz nirden bilýäňiz?-diýdi.

-Bilmän näme, menem türkmen-ä-diýip, ýylgyrды.

-Ýok, yüz-keşbiňiz türkmene meňzänok, dogrusyny aýdyberiň.

-Dogrusyny aýtsam...

Gep şu ýere gelende Nazaryň ýoldaşy düşmeli duralgasyna gelendigini aýdyp, düşüp gitdi. Nazar:

-Aýdyberiň-diýip, gyza mähir bilen bakdy.

-Siz nirede düşýäňiz? Men aýdyp ýetişmerin.

-Aýdyberiň, menem siziň düşýän duralgaňyzda düşýän.

-Siz meniň haýsy duralgada düşjegimi nirden bilýäňiz?

-Düşjek mahalyňyz bilerin-dä.

Bu jogaba gyz kellesini ýaýkap ýylgyrды-da, başlan sözüni dowam etdirdi:

-Dogrusyny aýtsam, men Türkmenistanda doguldym. Türkmen çagalary bilen bile oýnap ösdüm. Orta mekdebi gutaranymdan soň Moskwa instituta okuwa gaýtdym. Menden soň ene-atamam bäre göçüp gaýtdylar. Men medinstituty geçen ýyl gutardym. Işläp ýörün.

-Bä! Onda biz hem ildeş, hem kärdeş ekenik. Şonuň üçin garşy bolmasaňyz tanyşaýaly. Meniň adym Nazar!

Özi ýaly ýaş, görmegeý ýigit tanyşyk açmagy teklip edip duransoň gyz nirä gitsin. Bialaç adyny aýtmaly boldy.

«Nadežda, Nadýa! Ady hem özi ýaly gelşikli eken» diýip, içini gepledip gelýän Nazary gözelligiň özüne çekiji güýji ýüpsüz baglady...

Nazaryň ata-eneleri düşünjeli adamlar bolany üçin oglunyň

getiren gelnine garşy bolmadylar. Işe ýerleşmeklerine, öý edinmeklerine kömekleşdiler. Hemme zat gülala-güllük bolsa-da, aralarynda perzent ýoklugy bildirýärdi. Wagt bolsa geçýärdi. Nazar aýalynyň soragyna jogap ýerine häliden bär oýlanyp oturan pikirini daşyna çykardy:

-Nadýa, ikimizem günboýy işde. Işden soň, nahar bişirmek, kir ýuwmak, öýüň beýleki işleri bir özüňe kyn düşýä. Şonuň üçin öýe sereder hem-de saňa kömekçi bolar ýaly bir domrabotnitsa alaysak nähili görýäň?

Şunça wagtdan bäri bu barada agyz açmadyk Nazaryň kellesine bu gün beýle pikiriniň gelenine biraz haýran galan Nadýa:

-Bu pikir nirden kelläňe geldi? Ýa-da gel, gel indi gaýgyryp başladyňmy meni?-diýip, gülümjiredi.

Nazar aýalyna bu pikiriniň özünde nirde, näme üçin döränini aýdyp berdi.

-Şeýle diýsene! Sen meni gaýgyrýarmykaň diýsem, aslynda ol gyzy gaýgyrýan ekeniň-diýip, Nadýa güldi. Onuň gülmegi razylyk alamatydy.

Ertesi dynç günüdi. Nazar irden balyk bazara bardy. Ol gyz hem ýaňy gelip, balykhanany açyp duran eken. Nazary görüp salam berdi.

-Daýzaň gelmedimi?-diýip, Nazar sorady.

-Ýok. Ol soňurak gelýä. Ol gelýänçä men zatlary çykaryp, gazanyň aşagyna ot ýakýan...

-Hm... Şu işiň özüňe ýakýamy, gyzym?

-Nämesi ýaksyn, daýy. Ellerime serediň, buz ýaly sowuk balygy arassalamakdan ellerimiň hamy-da ýarylyp gitdi.

-Şeý diýsene... Seniň adyň näme?

-Jemal.

-Onuň ýaly bolsa, jemal, men saňa başga arassa iş tapyp bereýin. Bu işiňi goýaý.

-Wah, daýy jan, şeýdäýseňiz dym gowy bolardy. Ejemem size alkys baryny ederdi.

-Onda näme, gepleşdik. Bazaryň ine, şu girelgesinden çykan ýeriňde meniň maşynym dur. Men saňa şol ýerde garaşaryn. Daýzaň gelenden açaryny ber-de, çyk.

Jemal birbada jogap bermedi. Az salym oýlanyp, Nazara bir zat

haýyş etjek ýaly edip garady-da:

-Men şu günem çydaýyn, daýy. Häzir gitsem, daýzanyň işi togtar. Ýeke özi balyk gowuryp bilmeýär. Iş sagat üçe golaý gutarýa. Şundan soň oňa işlemejekdigimi aýdaryn. Ertire çenli kömekçi tapar. Iş sorap ýörenler bar-a.

Nazar gyzyň boýnuna alan işiň jogapkärçiligini gowy duýýandygyna, borjuna ygrarlydygyna göwni ýetip, onuň gepini makullady-da, ertir sagat üçde geljegini aýdyp gitdi.

Nazar aýdylan wagtda gelip, maşynynyň ýanynda garaşyp durdy. Jemal hem köp garaşdyrman geldi. Ýöne maşyna münmän, Nazaryň ýüzüne soragly seretdi:

-Daýy, aýdýan işiňiz nirede, nähili iş-diýip, bir hili howatyrly sorady. Nazar kinaýaly ýylgyryp, onuň soragyna sorag bilen jogap berdi:

-Nämeden howatyr edýäň, Jemal. Men ýalançy, ýaramaz adama meňzeýänmi?

-Ýok. Şonda-da öňünden bilsem gowy.

-Aýdýan işim biziň öýümüzde. Meniň aýalyma öý işlerinde kömekçi gerek. Nahar bişirmäni bilýäňmi?

-Bilýän, daýy, ejem «seniň eliň süýji» diýip meniň bişiren naharymy magtaýa.

-Onda gitdik.

Maşyn uly köçedäki dört gatly jaýlaryň biriniň öňünde saklandy. Maşyndan düşüp jaýa tarap tirkeşip barýarkalar Nazar:

-Ine, häzir Nadýa daýzaň bilen tanyşarsyň – diýdi.

-Aýalyňz rusmy?-diýip, Jemal gyzyklanyp sorady.

– Hawa, ol gowy aýal, seniň balykçy daýzaň ýaly däl-diýdi. Olar ikinji gata çykanlarynda Nazar garşydaky gapynyň jaňyny basdy. Gapy açylyp, altynsow saçlary ýeňsesine düşüp duran owadan aýal göründi. Biraz tolgunyp duran gyz: – – Zdaste... diýdi. – Geliň, geliň-giýip, öý bikesiniň güler ýüz bilen garşy almagy Jemala hoş ýakyp, tolgunmasy aýrylan ýaly boldy.

Emma içeri gireninde munuň ýaly gymmat bahaly, üýtgeşik mebelleri bilen bezelen öýi öň görmänligi üçinmi biraz sussy basyldy. Nadýa gyzyň serwi boýuna, görkünüň owadanlygyna, sadalyk bilen bakýan bigünä gara gözlerine seredeninde bir

göwrede jem bolan bu gözellige gözi gitdi.

-Jemal, men seniň adyňy Nazardan bilip aldym, meniň adym Nadezda, Nadýa daýza diýseň hem bolýa maňa. – diýip, aýal özüni tanyşdyrды. Jemal: – -Nazar daýy maňa-da siziň adyňyzy aýdypdy-diýdi.

– Şeýlemi, Nazar ikimizi gaýybana tanyşdyran ekeni-dä, bolubilýä – diýiip, Nadýa ýumşak kürsüleriň birini çekip, gyzy oturmaga tekliپ etdi. Üçüsi-de stoluň başyna geçdiler. Stolda ir-iýmişden başga zat ýokdy.

-Jemal, al alma, üzüm iýip otur -diýip Nadýa gyza müråhet etdi. Jemal ir-iýmişe elini uzatmanyndan soň Nadýa bir almany alyp onuň eline berdi. Jemal almany ýerine goýdy-da: – Sag boluň, iýesim gelenok – diýdi. Nadýa almany gyzyň eline berip, ony kiçelden ýaly edenine düşüniپ, birhili boldy.

Nazar aýalyna ýylgyryp, manyly seretdi-de, ýerinden turdy:

-Içginräk tanyşyberiň. Men bir az dynç aljak-diýip, içerki otaga girip gitdi. Nadýa Jemal bilen iki çäk galanlaryndan soň esasy gürrüňe geçdi:

-Jemal, sen bizde işlejek bolsaň, biziň öz gyzymyz ýaly bolarsyň. Şonuň üçin sen özüň, maşgalaň hakynda hiç zady gizlemän aýdyp ber. Sebäbi biz kim bilen...-diýip, Nadýa soňuna söz tapmanmy ýa-da aýtsa gyzyň göwnüne geler öýdüpmi, sägindi. Onýança:

-Düşündim, Nadýa daýza, meniň gizlejek zadym ýok-diýip, Jemal özi, ejesi barada gürrüň berdi. Jemalyň ejesi Suray käri boýunça şepagat uýasy bolup, iki ýyl bäri gözi ejizläni üçin işden galyp, döwletden kömek pul alýan eken. Jemalyň özi bolsa orta mekdebi tamamlanyndan soň ejesiniň ýagdaýy şeýle bolany üçin ony taşlap okuwa gidip bilmändir. Ilki naharhanada gap-gaç ýuwýan bolup işläpdir. Ol ýerde alýan haky örän az bolansoň, goňşysynyň balyk dükanynda işleýän ekeni. Nadýa ondan kakasy barada soranynda ol «Men diňe jeme bilen ýaşayan» diýdi-de, başga zat aýtmady. Bu gepden soň Nadýanyň göwnüne bir hili müňkürlük gitdi. Ol onuň ejesi bilen duşuşyp, gürleşip, Jemalyň nähili aýalyň gyzydygyny anyklamagy ýüregine düwdi.

Jemal diwardaky sagada seredip, birden ýerinden turdy. Onuň bu

hereketine Nadýa geňirgenip, soranynda Jemal özüniň gödegiräk hereket edenini aňsa-da, gaýdyp ýerine oturmady.

-Bagyşlaň, Nadýa daýza, meniň öýe barmaly wagtymdan geçip gidipdir. Öýe wagtynda barmasam, ejem howatyr edýä. Onsoňam men entek goňşymyza hiç zat aýdamok. Eger meni işe kabul edýän bolsaňyz, oňa-da işlemejekdigimi aýdaýyn. Ertire çenli özüne kömekçi tapsyn.

-Düşündim, Jemal, eger garşy bolmasaň öýüňize bile baraýaly. Menem ejeň bilen tanyşaýyn, seni öýümize işe alýanymyzy özüm aýdaýyn-diýip, Nadýa hem ýerinden turdy. Jemal Nadýanyň özi bilen bile öýlerine barmakçy bolýanynyň düýp sebäbini bilen bolsa beýle begenmezdi:

-Onuň ýaly bolsa gaty gowy, Nadýa daýza!

Nadýa içerki otaga girip ärine Jemallara barmakçydygyny aýdyp, maşynyň açaryny alyp çykdy. Jemallaryň öýi daşam däl ekeni. Maşynda baş minutda baryp ýetdiler. Dört gatly jaýyň birinji gatyndaky öýe girenlerinde ilki bilen Nadýanyň ünsüni bu öýdäki serenjamlyk özüne çekdi. Tördäki diwanda gyşaryp ýatan aýal gapynyň şykyrdap açylanyna ýerinden turup:

-Geldiňmi, gyzym-diýdi.

-Geldim eje, ýeke özüm däl, Myhman hem alyp geldim.

-Gaty gowy, «gelen döwlet» diýipdirler-diýip, ol myhmanyň garşysyna ýöredi. Nadýa ýanyna gelen öý eýesi bilen salamlaşyp görüşýärkä onuň gelşikli syratyna, özi bilen ýaşıtdaşyrak bolsa-da keşbinde entegem saklanyp galan gозelligiň öwüşginine gözi düşende «Jemalyň owadanlygy ejesinden geçen ekeni-dä» diýip içini geplettdi. Ejesi-de Jemalyň özi ýaly sada, mylaýym aýal eken. Nadýa Jemala tirkeşip geleniniň sebäbini aýdanyndan soň, onuň bilen sözi alşyp, bir salym mesawy gürrüň etdiler. Emma sypaýylyk edipmi ýa-da çekinipmi biri-biriniň şahsy durmuşy barada söz açmadylar. Söhbetdeşliginiň dowamynda Suráyyň ajaýyp aýaldygyna göz ýetiren Nadýanyň bu ýere gelmezinden öňki göwnündäki münkürlük duman ýaly sowulyp, ondan nam-nyşan galmady. Gürrüň Jemalyň işi meselesine syryganda, Suráý:

-Siziň işiňiz Jemalyň özüne ýaraýan bolsa men näme diýeýin. Işläbersin, ýöne gyz oglanyň irde-giçde ýörmegi gowy däl,

gaty gijä galmasa bolýa-diýdi. Nadýa: – Gaty jijä galmaz, yöne öňki işine garanda bizde köprük eglener, onuň üçin puluny öňkisinden iki esse köp töläris – diýdi. – Adamlar hemme zady pul bilen ölçen bolupdyrlar-ow – diýip, Suray kinaýaly gulumjiredi. Nadýa puly agzap öwünen ýaly bolanyňa erbet utandy. Ol ortada dörän oňaýsyzlygy ýumarlamak üçin Surayyň saglygy bilen gyzyklandy.

-Gözüm diýäýmesem, başga saglygym gowy, Gözümem diňe maýda zatlary görenok. Damlary şikeslense äýnek hem peýda etmeýän eken. Gözüň näsaglara sanjym edende gowy gömese şepagat uýasy bolup işläp bolmaýar. Ine şonuň üçin öýde otyryn-diýip, Suray uludan demini aldy. Nadýa lukman hökmünde oňa bir näçe maslahatlar berdi.

Söhbetdeşligiň soňunda Jemalyň işe barmaly we gaýtmaly wagtyňy kesgittänlerinden soň Nadýa gaýtmaga rugsat sorady. Suray ony ugratmak üçin daşary çykyp, mähirli hoşlaşyp galdy.

Jemal ertesi irden bellenen wagtynda bardy. Öý eýeleri eýýäm turup, çay içip oturan ekenler, salamlaşanyndan soň Jemal:

-Men gijä galdymmy?-diýip sorady. Nadýa:

-Ýok, gyzym. Gijä galmadyň, ertirlik nahary men özüm taýýarlaýan. Saňa öýüň başga işleri hem ýeterlik. Aşhanada kotletler bişip dur, getiräý. Meniň bişiren tagamymy-da dadyp gör, nähilikä?-diýip, ýylgyrdy. Jemalaşhana girdi. Nazar:

-Nadýa, bar, nähili getirmelidigini özüň görkez. Entek ol bilmez – diýdi.

– Goý, özi bilsin – diýip, Nadýa gyzyň ukubyny synamakçy boldy. Salym geçmän Jemal mejimäniň üstünde üç tarelkada garniri, gök-sögi bilen katleleri, pyçakdyr çarşaklary getirip, ilki tarelkalary, soňra tarelkanyň oň tarapyna pyçagy çep tarapyna çarşagy goýdy-da, özi hem oturdy. Nahara başlanlarynda gyzyň azajykdan kesen kotletlerini üç barmagynda gelşikli edip tutan çarşagy bilen alyp iýişine synlan Nadýa entek dünýäni görmedik gyzyň naharlanýş medeniýetini şeýle gowy bilýänligine haýran galdy. Ol özüniň şeýle birje gyzynyň bolmanlygyna arman edip, oýa çümdi: “Hany, şu gyz meniň öz gyzym bolanda men dünýädäki iň bagtly aýallaryň biri bolardym. Ýaşym kyrkdan geçdi. Nazaram ellä golaýlady. Alla bize perzent

bermedi. Indi-de bilmedim...”

Nahar iýlip bolunandan soň är-aýal işlerine gitmek üçin içerki otagdan geýnip çykanlarynda Nadýa:

-Jemal jan, biz işe gidýäs, öý seniň ygtyýaryňda galýar. Näme işleri etmelidigini özüň bilseň gerek. Günortanlyk üçin özüň islän zadyňy bişir. Ony-da men saňa aýtmaýyn-dýdi. Jemal başyny atyp, olary ugratdy.

Jemalyň bu öýde işläp başlanyna üç aýa golaýlapdy. Ol öý eýeleri bilen ysnyşyp, işi bilenem öwrenişipdi. Bir gün ol hemişekisinden hem irräk gelip, ejesiniň nähoşlanyny, ol aýaga galýança gelip bilmejegini duýdurdy. Bu habara är-aýal bir hili boldular.

-Onuň ýaly bolsa ejeňe seret, Jemal jan. İşden soň özümizem baryp göreris. Gysynma, ejeňi tut ýaly ederis-diýip, Nadýa gyza göwünlik berip goýberdi.

Şol gün är-aýal işden soň Jemalyň ejesini görmäge bardylar. Olary gözi ýaşly Jemal garşy aldy.

-Ejem içerki otagda-diýip, Jemal olary ejesiniň ýatan ýerine alyp girdi.

Krowatda ýüzüni diwar tarapa öwürip ýatan nähoş “Hä” diýdi-de, gozganjak boldy, emma beýlesine öwrülip bilmedi. Nadýa eňilip, ýagdaýyny sorady. Beýlesine öwrülmäge kömek etdi. Soňra eliniň damaryny tutup gördi. Damarynyň urşy gowy däl bolmaga çemeli, kellesini ýaýkap, gapydan giren ýerinde duran Nazara seretdi:

-Nazar, gel, senem damaryny gör, urşy bir hiliräk-diýende Suraý gözünü açdy. Nazar özüne gönükdirilen Suraýyň gözlerine nazary kaklyşanda tas özüni ýitiripdi. Emma syr bermezlik üçin elini Suraýyň eline uzadanda Suraý:

-Hm... Napolýon bu senmidiň – diýip, elini çekip aldy-da gözlerini ýumdy. Nadýa:

-Gyzgyny güýçli samraýar-diýip, Nazary gyzgyny gaýtarýan derman bilen şpris getirmek üçin iberdi.Şundan soň Suraý Nadýanyň soraglaryna “Hä”, “Hm” diýmekden başga jogap bermedi. Nazar aýdylan zatlary getirip berdi-de, daşarda maşynda garaşjakdygyny aýdyp, çykyp gitdi. Ol dermanhana baryp gelýänçä-de, häzir maşynda oturan ýerinde-de kellesinde bir

pikir: “Eý, Allam, bu nähili boldy? Bu bir tötänlikmi ýa-da ykbalyň oýnumy?” diýen pikir at salýardy.

Nadýa Suraýa sanjym edip, gyzgyny azyrak gaýdýança bir salym oturdy. Soňra Jemaly köşeşdirip, ýene-de geljegini, tä Suraý aýaga galýança gelip, ony özi bejerjekdigini aýdyp hoşlaşdy.

Öýlerine gelenlerinde Nadýanyňam, Nazaryňam keýpi ýokdy. Ýüregi ýuka Nadýanyň keýpini Suraýyň ýagdaýy gaçyran bolsa, Nazaryň keýpiniň gaçmagynyň mundan başga-da sebäbi bardy. Aradan iki hepde geçdi. Bu wagtyň içinde Nadýa Jemallara günde, gūnaşa baryp, Suraýa elinden gelen lukmançylyk kömegini berdi. Suraý aýaga galdy. Jemal Nadýalara işine baryberse-de bolýardy. Emma Jemalyň gelmegine Nadýa sabysyzlyk bilen garaşsa-da, ol gara berenokdy.

Ahyr bir gün garaşyp ýadan Nadýa Jemallara bardy. Suraý hem, Jemal hem ony gujak açyp garşy aldylar. Saçak ýazyp, hödürkerem etdiler. Gürrüňiň arasynda Nadýa näçe gün bäri Jemala garaşýandygyny, onuň näme üçin barman ýörendigini sorady. Jemal ejesine manyly seredip, dymdy. Suraý näme diýjegini bilmeýän ýaly ýaýdanyp jogap berdi:

-Nadýa jan, Jemalyň barman ýöreniniň, indi-de barmajakdygynyň sebäbi men bir ýalňys goýberdim. Aýdylmaly däl zady içime sygdyryp bilmän aýdaýdym...

-Düşünmedim, Suraý, nämäni aýtdyň?

Suraý soraga jogap bermän bir salym dymdy. Nadýa soragyny gaýtalady. Suraý islese islemese-de jogap bermeli boldy.

-Men nähoşlap ýatanymda ilkinji gelen günüňiz Nazara gözüm düşende “Hm, bu senmidiň Napalýon?” diýdim. Şonda siz meni gyzgyny zerarly samraýandyr öýtdüňiz. Emma men şonda samramandym, aňym ýerindedi. Men aýaga galanymdan soň, şol barada Jemala aýdaýdym. Men ýalňysdym, aýtmaly däl ekenim

-Suraý,men entegem hiç zat düşünemok.Napolýonyň Nazara näme dahyly bar?

-Onuň özi size hiç zat aýdanokmy?

-Ýok, näme aýtmalydy?

Suraý ulydan demini aldy. Soňra:

-Ol aýtmadyk bolsa men aýdaýaýyn-diýdi-de, aýtjak zadyny Nadýa nähili kabul ederkä diýen ýaly oňa bir seredip goýdy.

-Nadýa jan, men Nazar bilen ol medinstituty gutaryp, meniň işleýän hassahanama işe gelen ýyly tanyşypdym. Ol ýaş görmegeý lukman ýigit, meniň görnüşim hem ondan kem dälidi. Emma ol öýlenmedik, men bolsa durmuşa çykyp aýrylyşan aýaldym. Men adamym bilen baş ýyla golaý ýaşadym. Çaga bolmady. Onuň at- enesi meni önelgesiz hasap edip, bizi aýrylyşdyrdylar. Nazar tanyşlygymyzyň ilkinji günlerinden meni çyn ýüreginden söýýändigini, meniň üçin her zada taýýardygyny, maňa öýlenmekçidigini aýdyp, ygtyýarymy elimden almaga çalyşýardy. Men oňa:

-Nazar, sen öýlenmedik ýigit, men bolsa durmuşa çykyp aýrylyşan aýal. Onsoň nädip sen maňa öýlenjek? Ataň-eneň, garyndaşlaryň näme diýer-diýenimde ol:

-Suray söýgi üçin bu zatlar böwet bolup bilmeýär. Napoleon Bonapart özünden bir näçe ýaş uly, iki çagaly Jozefine diýen aýala öýlenipdir-ä-diýdi. Men:

-Napoleon Fransiýada ýaşan, ol ýurtda beýle zatlar geň görülmeýär. Biziň adatlarymyz başgaça. Şonuň üçin sen Napoleon bolup bilmersiň-diýdim. Emma ol bolaryn diýip, ant içip awy ýalap öz diýenini etdi. Emma soň öýlenmek barada dil ýarmady. Men soranymda “Entek gyssanma, hiç bolmasa bir ýyl işläýin, toýa pul ýygnaýyn” diýip, sypýardy. Bir ýyl hem geçdi. Şu arada menem göwreli boldum. Muny oňa aýdanymda begenen ýaly boldy. Emma özi Moskwa gaçyp gitdi.

Suray gürrüňini tamamlap Nadýanyň ýüzüne naýynjar garady. Häliden bári bu geplere haýran galyp, tolgunmasyny içine ýuwdup oturan Nadýa:

-Şeý diýseňiz-le, şeýle diýseňiz-le...- diýip, iki gezek gaýtalan Nadýa sonunda gazaba münüp:

– Men oňa Napoleon bolmagy öwrederin!-diýdi.

Nadýa Jemallardan çykyp gaýdanynda özüniň ynamyna, söýgüsine urlan bu zarbadan biçak tolgunan hem bolsa meseläni gykylyksyz, medeniýetli adamlara mahsus bolan sowukganlylyk bilen çözmegi ýüregine düwdi.

Nazar şol gün işden gijiräk geldi. Gapyny özüniň açary bilen açdy. “Nadýa entegem gelmändir, niredede eglendikä?” diýip içini gepledip içeri gireninde stoluň üstündäki bir tagta kagyzyň

üstünde ýatan öýüň açaryna gözi düşende bir ýaramaz ýagdaýyň ýüze çykandygyny syzdy. Çünki gapy ýapylanda açarsyz gulplanýardu. Nadýa açaryny goýup giden bolsa gowylygyň alamaty däldigi bellidi. Ol stola ýakyn baryp, açaryň aşagyndaky kagyzy aldy. Ondaky ýazylan hata göz ýüwürdeninde depesinden gaýnag suw guýulan ýaly, mejalsyzlanyp, özüni oturgyça goýberdi. Gözlerine ynanman kagyza ýene-de göz dikdi: “Nazar, aramyz açyk, men Moskwa gidýän, Saňa maslahatym: Napoleon boljak bol!” Bu gysga hatyň soňky iki sözi oňa hemme zady düşnükli edipdi.

Hekaýalar